

Narkotikasiktedes lovbrudd preger rettssystemet

Hvem blir tatt for befatning med ulovlige rusmidler i Norge – og hvilke lovbrudd konfronteres de med av strafferettssystemet? Ved å anvende data fra politiets straffesaksregister på nye måter finner vi at de narkotikasiktede ble tatt for 85 000 lovbrudd i 2005. Narkotikalovbrudd er den største forbrytelsesgruppen, og nesten halvparten av de narkotikasiktede er kun tatt for dette. Den andre halvparten står i tillegg bak en rekke andre typer forbrytelser, spesielt tyverier.

De årlige kriminalstatistikkene gir oss mye vesentlig informasjon om straffefølgelsen av narkotikakriminalitet (se tekstboks). Vi får for eksempel et rimelig godt bilde av den generelle utviklingen til den anmeldte og etterforskede narkotikakriminaliteten (se figur 1). I de registerbaserte kriminalstatistikkene kan vi også se klare trender for antall gjerningspersoner og straffereaksjoner i narkotikasaker.

I alle varianter av narkotikakriminalstatistikk har det skjedd store oppganger i løpet av de siste 25 årene (jmfør Stene og Thorsen 2007). Økningen i omfanget av lovbrudd og gjerningspersoner på grunn av befatning med ulovlige rusmidler, spesielt fra midten av 1990-tallet og frem til begynnelsen av 2000-tallet, har vi beskrevet som «den mest markante endringen i kriminalitetsbildet de siste 25 årene» (Stene 2007, side 96).

De skjulte lovbrøyterne og lovbruddene

Statistikken over etterforskede lovbrudd gir en oversikt over alle straffesaker, med lovbrudd og gjerningspersoner, som blir rettskraftig avgjort i løpet av et år (se tekstboks). Vi vet at 40 100 narkotikaforbrytelser ble ferdig etterforsket og avgjort av politi, påtalemyndighet eller domstol i løpet av 2005. I alt 90 prosent av disse lovbruddene ble regnet som oppklart, og gjerningspersonene – kategorisert som «siktede» i denne statistikken – blir i de aller fleste tilfeller ilagt en straffereaksjon. Vi vet også at 9 900 siktede hadde en narkotikaforbrytelse som sitt hovedlovbrudd – og alder, kjønn, statsborgerskap og tilbakefall til denne gruppen gir vi årlige oversikter over. Sammen med de andre kriminalstatistikkene, og resultatene fra prosjekter som på andre måter

Noen hovedtall fra narkotika-kriminalstatistikken

- Narkotikaforbrytelser utgjør 15 prosent av alle anmeldte forbrytelser (2006).
- Anmeldte og etterforskede narkotikaforbrytelser blir oppklart i 90 prosent av alle tilfeller (2005).
- Narkotikaforbrytelser er hovedlovbruddet til 27 prosent av alle siktede for forbrytelser (2005).
- Siktede med narkotikaforbrytelse som hovedlovbrudd har 68 prosent tilbakefall til minst ett nytt lovbrudd i den etterfølgende femårsperioden (2000-2005).
- I 40 prosent av alle forbrytelsessaker som ender med straffereaksjon, er hovedlovbruddet en narkotikaforbrytelse (2006).
- 32 prosent av alle innsatte i fengsel for forbrytelser (ved årets begynnelse, 2005) har en narkotikaforbrytelse som sitt hovedlovbrudd.

Kilder: Kriminalstatistikk: Anmeldte lovbrudd, Etterforskede lovbrudd, Straffereaksjoner, Fengslinger. Statistisk sentralbyrå (SSB).

Reid J. Stene

Narkotikakriminalitet og siktelsler

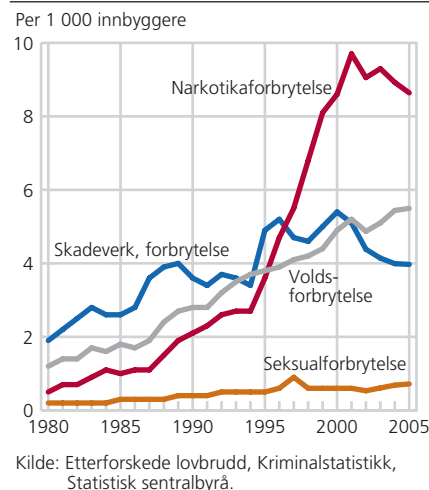
Artikkelen presenterer de første resultatene av to forprosjekter gjort på oppdrag fra Justisdepartementet. Kari Onshus og Anita Cecilie Dal har vært prosjektmedarbeidere i ulike faser og har gitt bidrag til statistikkgrunnlagene som er anvendt i artikkelen.

Reid Stene er kriminolog og seniorrådgiver i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for levekårsstatistikk og gruppeleder for kriminalstatistikk.

Han har bl.a. skrevet om *Narkotika, kontroll og bruk* i Samfunnsspeilet og medforfattet *Ungdomskriminalitet og straff i endring* i Statistiske analyser. (reid.jone.stene@ssb.no)

Figur 1. Etterforskede forbrytelser, etter utvalgte forbrytelsesgrupper. 1980-2005. Per 1 000 innbyggere

Kilde: Etterforskede lovbrudd, Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

anvender datagrunnlagene til disse, får vi en rimelig bra oversikt over straffeforfølgelsen av narkotikakriminalitet (se <http://www.ssb.no/kriminalitet/>). Men det er mange sider ved narkotikakriminaliteten og deres gjerningspersoner vi ut fra de offisielle kriminalstatistikkene ikke vet så mye om.

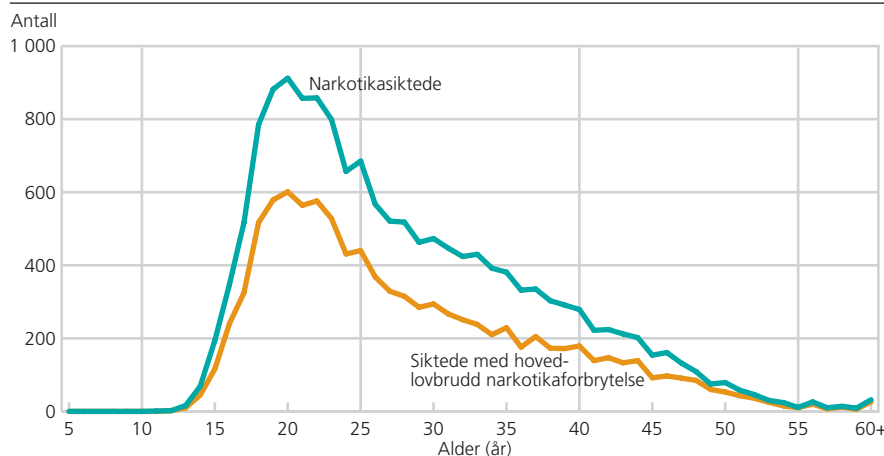
Vi vet for eksempel ikke hvor mange, i alt, som årlig blir tatt for narkotikalovbrudd i Norge.

Det er vanskelig – ja, nærmest umulig – å lage statistikker som beskriver alle de ulike sakskompleksene til alle lovbrutere som politiet, påtalemyndigheten og domstolene etterforsker og reagerer overfor. Mer enn halvparten (55 prosent) av alle siktede for forbrytelser ble tatt for mer enn ett lovbrudd i 2005, og disse har begått mange ulike typer lovbrudd. Antallet lovbrudd, og ulike kombinasjoner av disse, blir da for stort til å kunne presenteres som en hensiktsmessig og anonymisert statistikk.

Når vi lager statistikker over hvilke typer lovbrudd de ulike gjerningspersonene er tatt for, rangeres derfor lovbruddene etter grovhet. De siktede beskrives så i statistikken med det lovbruddet som har den høyeste strafferammen i loven – det såkalte *hovedlovbruddet*. Dette er en svært hensiktsmessig måte å lage statistikk på, og gir i de aller fleste tilfeller en treffende beskrivelse av lovbruteres mest sentrale og alvorlige lovbrudd. Men andre lovbrudd blir da «skjult» når vi lager statistikk over gjerningspersoner, enten dette skjer i statistikken over siktede, straffede eller innsatte i fengslene.

Ut fra de høye strafferammene som loven setter for narkotikaforbrytelser, har det tidligere vært antatt at narkotikalovbruddene dominerer og skjuler hvor mange som har begått andre typer lovbrudd. Antakelig har siktede med en narkotikaforbrytelse som hovedlovbrudd begått noen av de 392 oppklarte sykkeltyveriene. Det er med andre ord gode grunner til å tro at politiet har tatt flere sykkeltyver enn de 115 vi finner i statistikken med sykkeltyveri som hovedlovbrudd. På den annen side: At lovbruterne blir kategorisert etter hovedlovbrudd, medfører også at vi kun får synliggjort et utvalg av alle de personene som ble tatt for de 36 200 oppklarte narkotikaforbrytelsene i 2005.

Figur 2. Narkotikasiktede og siktede med hovedlovbrudd narkotikaforbrytelse, etter ettårig alder. 2005. Antall

Kilde: Etterforskede lovbrudd, Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

15 600 narkotikasiktede

Ved hjelp av data fra politiets straffesaksregister kan vi gjøre en tilnærmet fulltelling av alle anmeldte narkotikalovbrudd med tilhørende gjerningspersoner. Ser vi bort fra kategoriseringen av de siktede etter hovedlovbrudd, viser det seg at 15 600 forskjellige personer ble siktet for minst en narkotikaforbrytelse i 2005, og ikke 9 900. Hele 36 prosent av *alle narkotikasiktede* blir med andre ord synliggjort som lovbrutere for andre lovbrudd med en enda høyere strafferamme enn de narkotikalovbrudd de også er tatt for.

Som det fremgår av figur 2, er andelen av narkotikasiktede som blir skjult i statistikken, relativt jevnt fordelt i alle

alderstrinn. I antall er det flest i alderstrinnene rundt 20 år, men de i 30-åra har en noe større andel, med andre hovedlovbrudd. Menn blir i større grad enn kvinner tatt for flere alvorlige lovbrudd, og 38 prosent av alle narkotikasiktede menn og 26 prosent av alle narkotikasiktede kvinner har andre typer kriminalitet som hovedlovbrudd.

Samlet sett utgjør de narkotikasiktede 43 prosent av alle siktede for forbrytelser i Norge i 2005. Blant de yngste og eldste er det relativt få som blir tatt for narkotikalovbrudd, men de narkotikasiktede utgjorde mer enn halvparten av alle siktede for forbrytelser i alderen 18-29 år. Antallet er høyest for menn i alderen 19-22 år, og ut fra befolkningstallene ble om lag 2,5 prosent i denne gruppen tatt for minst ett narkotikalovbrudd i løpet av 2005. 84 prosent av alle narkotikasiktede er menn. Av alle kvinner siktet for forbrytelser utgjorde de narkotikasiktede 46 prosent, en noe høyere andel enn blant menn (43 prosent).

Én gruppe lovbrøyttere?

Ulovlige rusmidler er relativt utbredt i vårt samfunn – og omfatter mange ulike stoffer, som brukes med ulik intensitet og i svært ulike sosiale sammenhenger og arenaer. Brukere av, og de som blir tatt for å ha hatt befatning med, ulovlige rusmidler – kan i liten grad tillegges å være en homogen gruppe. Narkotikasiktedes møte med politiet – og de etterfølgende reaksjonene fra påtalemyndighet og domstol – varierer svært mye ut fra hvilke straffesaker som oppdages og oppklares: Å bli tatt med en brukerdose cannabis i lomma – eller i en omfattende grov narkotikasak med mange involvert i smugling, oppbevaring og videresalg av store mengder sterkere stoffer – innebærer svært ulike situasjoner og konsekvenser for både lovbrøytterne og etatene som rettsforfølger sakene.

Mange av dimensjonene i den mangfoldige gruppen «narkotikasiktede» og deres straffesaker kategoriseres bort i kriminalstatistikken. Bruk og besittelse av mindre mengder stoff registreres som brudd på legemiddeloven – til forskjell fra besittelse av større mengder, omsetting og smugling som er brudd på straffeloven. Dette bidrar til at vi kan skille mellom dem som stort sett er tatt for eget misbruk, og dem som er involvert i større saker. De relativt detaljerte oversiktene over straffeutmålingene gir oss også indikasjoner på hvor alvorlig sakene mot de narkotikadømte har vært. At narkotikasaker kan ha svært ulikt innhold, illustreres gjennom strafferammene som gir strafferettsapparatet muligheter til å reagere med alt fra et mindre forelegg til lovens strengeste straff.

Kriminalstatistikkene gir oss imidlertid begrenset informasjon om hvilke sakskompleks som etterforskes og straffes: Vi vet for eksempel lite om hvilken type og mengde narkotiske stoffer som ligger bak de mange narkotikalovbruddene i dagens norske kriminalstatistikk (i motsetning til den svenske, jmfør BRÅ 2007). Det er heller ikke mulig – på grunn av registreringspraksisen i strafferettsapparatet – å vite om brudd på straffelovens narkotikabestemmelser er besittelse, omsetting eller smugling.

I tillegg er det ikke enkelt å gi en systematisk beskrivelse av i hvilke sammenhenger politiet oppdager ulovlig befatning med narkotika. De tradisjonelle kriminalstatistikkene sier for eksempel lite om hvorvidt de narkotikasiktede er tatt etter en langvarig etterretning og etterforskning. De sier heller ikke noe om anmeldelsene er skjedd etter «stopp og sjekk» av gatefolk i tunge misbru-

Etterforskede lovbrudd. Sentrale begreper og definisjoner i statistikken.

Lovbrudd er i kriminalstatistikken definert som de handlinger loven til enhver tid beskriver som straffbar, og regnes som ferdig etterforsket når lovbruddet er gitt en rettskraftig avgjørelse.

Lovbrudd, kriminalitet og straffbar handling brukes som fellesbetegnelser for forseelser og forbrytelser.

En **forbrytelse** er en straffbar handling som ut fra loven regnes å være av en grovere karakter enn en **forseelse**. Hvorvidt en straffbar handling er en forbrytelse, fremgår av lovene, og innebærer som hovedregel at handlingen har en strafferamme på mer enn tre måneders fengsel.

En **rettskraftig avgjørelse** kan bli gitt av politi og påtalemyndighet eller av domstolene, og innebærer at lovbruddet anses som ferdig behandlet – og at videre etterforskning derfor ikke er aktuelt.

Et **oppklart lovbrudd** innebærer at en eller flere bestemte personer, foretak eller andre juridiske enheter er antatt å ha begått lovbruddet – og at dette fremgår av den rettslige avgjørelsen de har fått mot seg.

Siktede er ut fra SSBs definisjon personer som har fått en rettskraftig avgjørelse mot seg. Det som er felles for alle de siktede, er at de av politi og påtalemyndighet er blitt ansett som gjerningspersoner ved avsluttet etterforskning. I og med at statistikken ikke omfatter alle som har hatt status som siktet, er SSBs bruk av begrepet «siktet» ikke synonymt med tilsvarende begrep i straffeprosessloven § 82. Statistikkene over siktede viser antall forskjellige personer (telles med andre ord kun en gang) som har vært siktet i løpet av statistikkåret. Personer som blir siktet for flere lovbrudd i løpet av statistikkåret, blir i tabellene gruppert ut fra det såkalte **hovedlovbruddet**, det vil si det av lovbruddene som ifølge **loven** kan straffes strengest.

Alder beregnes ut fra fødselsdato og gjerningstidspunktet for lovbruddet. Hvis en person er siktet for flere lovbrudd i løpet av statistikkåret, fastsettes alder ut fra gjerningstidspunktet til hovedlovbruddet. For mer informasjon om statistikken, se <http://www.ssb.no/kriminalitet/lovbrudde/>.

Siktelsler i 2005

SSB har videreutviklet de ferdig bearbejdede data til statistikken over etterforskede lovbrudd 2005, og laget en statistikk over alle **siktelsler mot personer** i de oppklarte lovbruddene. Den statistiske enheten siktelsler inneholder da alle lovbrudd og rettslige avgjørelser som er gitt til alle de siktede personene i løpet av et år (se egen tekstboks).

Det kan være flere siktelsler enn oppklarte lovbrudd, blant annet fordi **ett** lovbrudd kan være begått av **flere** personer. For eksempel vil et dobbelt drap begått av tre drapsmenn resultere i seks siktelsler totalt: De tre lovbrutene får to siktelsler hver, etter at de to drapslovbruddene er ferdig etterforsket. Statistikkene over siktede, siktelsler og lovbrudd har med andre ord ulike enheter som teller lovbrutere og lovbrudd på forskjellige måter. Forenklet kan vi likevel si at statistikken over siktelsler gir oss en detaljert og fullstendig oversikt over alle lovbrudd som de siktede er blitt tatt for.

Tabell 1. **Narkotikasiktede og narkotikasiktelsler, etter type siktede, kjønn og alder. 2005. Antall**

	Narkotika-siktede	Narkotika-siktelsler ¹
I alt	15 568	37 349
Type siktede		
Kun narkotikasiktet	7 335	13 016
Ikke kun narkotikasiktet	8 233	24 333
Kjønn		
Menn	13 049	32 092
Kvinner	2 519	5 257
Alder		
05-14 år	88	117
15-17 år	1 058	2 134
18-20 år	2 579	5 870
21-24 år	3 171	7 847
25-29 år	2 754	6 695
30-39 år	3 808	9 915
40-49 år	1 770	4 138
50 + år	339	632

¹ Inneholder én siktelse med uoppgitt alder.

Kilde: Etterforskede lovbrudd, Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

kermiljøer, «promille»-kontroller i trafikken, ransaker i tyveri- og helerisaker – eller i forbindelse med etterforskning av voldssaker.

Ved å se på alle de narkotikasiktede og deres lovbrudd i alle sakene som ble ferdig etterforsket i løpet av ett år, kan vi imidlertid få et noe bedre innblikk i de sakskompleksene og sammenhengene de narkotikasiktede blir tatt. Vi får da også en mer fullstendig oversikt over hvilke lovbrutere politiet kommer i kontakt med når de oppklarer lovbrudd.

7 300 er kun tatt for narkotika

Nesten halvparten av de narkotikasiktede var *kun* tatt for narkotikaforbrytelser i løpet av 2005, mens de resterende 8 200 også ble siktet for andre typer av lovbrudd.

De «rene» narkotikasiktede utgjorde da 20 prosent av det totale antallet siktede for forbrytelser i 2005, og hele 74 prosent av alle siktede med narkotikaforbrytelse som hovedlovbrudd. Av de 8 200 narkotikasiktede som også ble tatt for andre type lovbrudd, var det imidlertid mindre enn en tredel som endte opp med en narkotikaforbrytelse som hovedlovbrudd i den offisielle kriminalstatistikken.

De narkotikasiktedes narkotikasiktelsler

Flere gjerningspersoner kan ha vært sammen om å begå ett lovbrudd, og antall siktelsler for dette lovbruddet vil da bli like stort som antallet personer som er tatt. De 36 200 oppklarte narkotikaforbrytelsene i 2005 førte derfor til 37 300 narkotikasiktelsler.

De narkotikasiktede som kun var siktet for befatning med ulovlige rusmidler, hadde til sammen fått 13 000 narkotikasiktelsler. Gruppen, som utgjør 47 prosent av alle de narkotikasiktede, sto bak 35 prosent av alle narkotikasiktelsene. De som ikke kun var narkotikasiktede, ble altså tatt for langt flere narkotikalovbrudd (24 300), og gjennomsnittlig nesten dobbelt så mange som de «rene» narkotikasiktede (se tabell 1).

Nesten halvparten er siktet for ett, og 23 prosent for to, narkotikalovbrudd. Både andelen av personer med flere narkotikasiktelsler og det gjennomsnittlige antallet narkotikasiktelsler per narkotikasiktede øker etter alder opp til 30-39 år – hvorpå omfanget synker for de eldre. De narkotikasiktede i 30-åra ble gjennomsnittlig tatt for 2,6 narkotikaforbrytelser, og over 55 prosent ble tatt for mer enn ett narkotikalovbrudd. Kvinner blir generelt sett tatt for færre narkotikalovbrudd enn menn (gjennomsnittlig henholdsvis 2,1 og 2,5), og det er en noe større andel av kvinnene (55 prosent) enn mennene (47 prosent) som kun blir tatt for ett narkotikalovbrudd.

Like mange grove narkotikaforbrytelser

Selv om det er klare forskjeller i omfanget av narkotikaforbrytelser til de «rene» narkotikasiktede og narkotikasiktede som også ble siktet for andre lovbrudd, finner vi ikke store forskjeller i de to gruppenes interne fordeling av type narkotikaforbrytelser: For eksempel utgjør eget bruk av ulovlige rusmidler om lag en tredel av alle narkotikasiktelsene i begge gruppene (se tabell 2).

Antallet siktelsler for de aller groveste narkotikaforbrytelsene etter straffeloven er, i motsetning til andre typer narkotikalovbrudd, nesten like stort i begge de to gruppene narkotikasiktede. Dette indikerer at nær halvparten av

alle de groveste narkotikasakene blir ført for domstolene som rene narkotikasaker – uten at de siktede blir tiltalt for andre typer av lovbrudd.

86 prosent av alle narkotikasiktelsener er gitt til menn. I kriminalstatistikkene ellers – både for siktede og straffede, og innenfor ulike lovbruddsgrupper – reduseres andelen av kvinner betydelig med økende grovhet til lovbruddet. Vi finner denne sammenhengen også i statistikken over narkotikasiktelsener, om enn ikke i like sterk grad som i andre kriminalstatistikker: 15 prosent av siktelsene for brudd på legemiddeloven, 13 prosent av narkotikasiktelsene mot straffeloven og 10 prosent av siktelsene for de groveste narkotikaforbrytelsene var gitt til kvinner.

61 prosent av alle siktelsene for forbrytelser ...

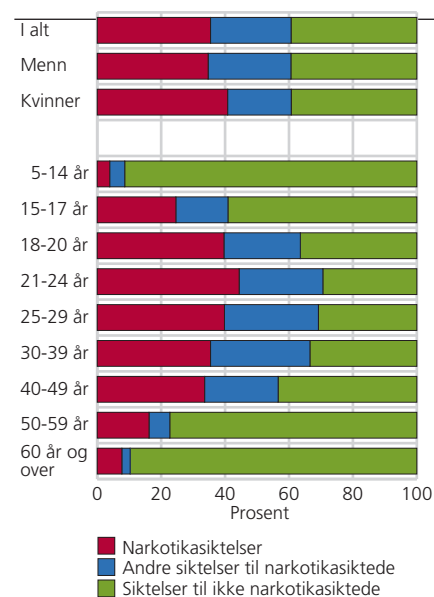
I løpet av 2005 ble 399 000 lovbrudd ferdig etterforsket, hvorav 196 000 var regnet som oppklarte. De ferdig etterforskede straffesakene resulterte i nesten 201 000 siktelsener mot personer.

Forseelser, for eksempel trafikklovbrudd og naskerier, ender ofte med siktelse – da forseelser ofte er å regne som oppklarte idet de oppdages og anmeldes. Slik er det også for de fleste former for befatning med narkotika, hvor for eksempel bruk av ulovlige rusmidler endte med siktelse i hele 96 prosent av alle tilfellene i 2005. Andre forbrytelser blir i langt mindre grad oppklart enn forseelser, men forbrytelser begås oftere av et større antall medskyldige personer – og gir derfor flere siktelsener per oppklarte lovbrudd.

Av de nesten 281 000 ferdig etterforskede forbrytelsene i 2005 ble 99 000 oppklart. Samlet sett førte dette til 105 000 siktelsener mot personer. De narkotikasiktede hadde da mottatt 63 900 av disse – eller hele 61 prosent av alle siktelsene i alle ferdig etterforskede forbrytelsessaker i Norge i 2005 (se figur 3).

De som ikke er narkotikasiktet, dominerer i de yngste og eldste aldersgruppene. Men av alle siktelsener i forbrytelsessaker mot personer i 20-åra har de narkotikasiktede en svært høy andel – hele 70 prosent. Narkotikalovbrudd utgjør en noe høyere andel av alle siktelsener til kvinner, men narkotikasiktede kvinner blir tatt for relativt få andre typer forbrytelser. Den narkotikasiktede

Figur 3. Siktelsener for forbrytelser, etter type siktede, type siktelse, kjønn og alder. 2005. Prosent

Kilde: Etterforskede lovbrudd, Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2. Narkotikasiktelsener, etter kjønn, type narkotikasiktede og type narkotikalovbrudd. 2005. Antall

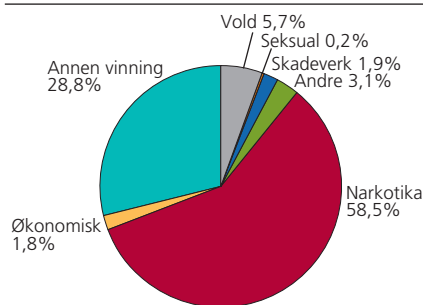
	Begge kjønn			Menn			Kvinner		
	I alt	Kun narkotikasiktet	Ikke kun narkotikasiktet	I alt	Kun narkotikasiktet	Ikke kun narkotikasiktet	I alt	Kun narkotikasiktet	Ikke kun narkotikasiktet
Narkotikaforbrytelser i alt	37 349	13 016	24 333	32 092	10 488	21 604	5 257	2 528	2 729
Forbrytelse mot straffeloven ¹	17 662	6 322	11 340	15 419	5 251	10 168	2 243	1 071	1 172
Allmennfarlig forbrytelse	17 641	6 315	11 326	15 400	5 244	10 156	2 241	1 071	1 170
Narkotikaforbrytelse	15 913	5 436	10 477	13 867	4 504	9 363	2 046	932	1 114
Grov narkotikaforbrytelse	1 442	705	737	1 294	608	686	148	97	51
Annet, allmennfarlig forbrytelse	286	174	112	239	132	107	47	42	5
Forbrytelse mot lov om legemidler mv. ²	19 687	6 694	12 993	16 673	5 237	11 436	3 014	1 457	1 557
Narkotika, bruk	11 971	4 332	7 639	10 067	3 345	6 722	1 904	987	917
Narkotika, besittelse	7 643	2 335	5 308	6 544	1 869	4 675	1 099	466	633

¹ Inneholder kun narkotikalovbrudd, hvorav 21 siktelsener for «grovt heleri», hvorav 7 siktelsener til narkotikasiktede med kun narkotikasiktelsener.

² Inneholder 73 siktelsener for «narkotika, diverse», hvorav 27 siktelsener til narkotikasiktede med kun narkotikasiktelsener.

Kilde: Etterforskede lovbrudd, Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 4. Siktelser til narkotikasiktede, etter forbrytelsesgruppe. 2005. Prosent

Kilde: Etterforskede lovbrudd, Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

andel av det totale antall siktelser for forbrytelser er derfor like stor blant kvinner som blant menn.

... og de fleste er narkotikalovbrudd

Narkotikakriminalitet er i seg selv den forbrytelsesgruppen som medførte flest siktelser, og utgjør alene 35 prosent av alle siktelser for forbrytelser i 2005. Narkotikakriminalitet resulterte dermed i flere rettslige reaksjoner enn for eksempel vinningsforbrytelsene (se tabell 3 bakerst i artikkelen), til tross for at antallet ferdig etterforskede vinningsforbrytelser var nesten fire og en halv ganger flere enn narkotikaforbrytelsene i dette året.

Som det også fremgår av figur 4, hvor de narkotikasiktedes forbrytelser er fordelt i de ulike forbrytelsesgruppene: De narkotikasiktede blir først og fremst stilt til ansvar for sine narkotikaforbrytelser (58 prosent) og vinningsforbrytelser (29 prosent).

Hvilke andre lovbrudd har de begått?

De 8 200 narkotikasiktede som ikke kun var siktet for sine narkotikaforbrytelser, hadde i 2005 fått 47 600 siktelser for andre lovbrudd – hvorav 26 500 var for forbrytelser.

Sammensetningen av andre forbrytelser er betydelig forskjellig for de narkotikasiktede og dem som ikke er narkotikasiktet: Tyverier og andre vinningsforbrytelser preger den første gruppen i langt større grad og utgjør nesten 70 prosent, mens vold og andre forbrytelser utgjør en langt større andel blant dem som er uten narkotikasiktelse (se figur 5).

Som det fremgår av tabell 3, har de narkotikasiktede blitt tatt for om lag en firedel av alle siktelser for økonomiske forbrytelser og skadeverk – og en tredel av alle siktelser i gruppen «annen forbrytelse».

I tillegg har de narkotikasiktede 22 prosent av alle siktelser for forseelser (se tabell 4 bakerst i artikkelen). For eksempel har de en relativt høy andel av «promille»-kjøring (32 prosent), kjøring uten gyldig førerkort (41 prosent) og forseelser mot den alminnelige orden og fred (48 prosent). De narkotikasiktede hadde kun 16 prosent av de 6 000 siktelsene for brudd på løsgjengerloven, men som også andre statistikker har vist: Denne loven ble (er nå opphevet, jamfør Anmeldte lovbrudd 2006) i stor grad anvendt overfor yngre ungdom og deres bruk av alkohol (Stene og Thorsen 2007).

Ser vi bort fra narkotikalovbruddene, endte etterforskningen av alle andre forbrytelser med 68 000 siktelser i 2005. De narkotikasiktede sto bak 39 prosent av disse, og vi skal se nærmere på de to mest sentrale forbrytelsesgruppene – vinnings- og voldsforbrytelsene.

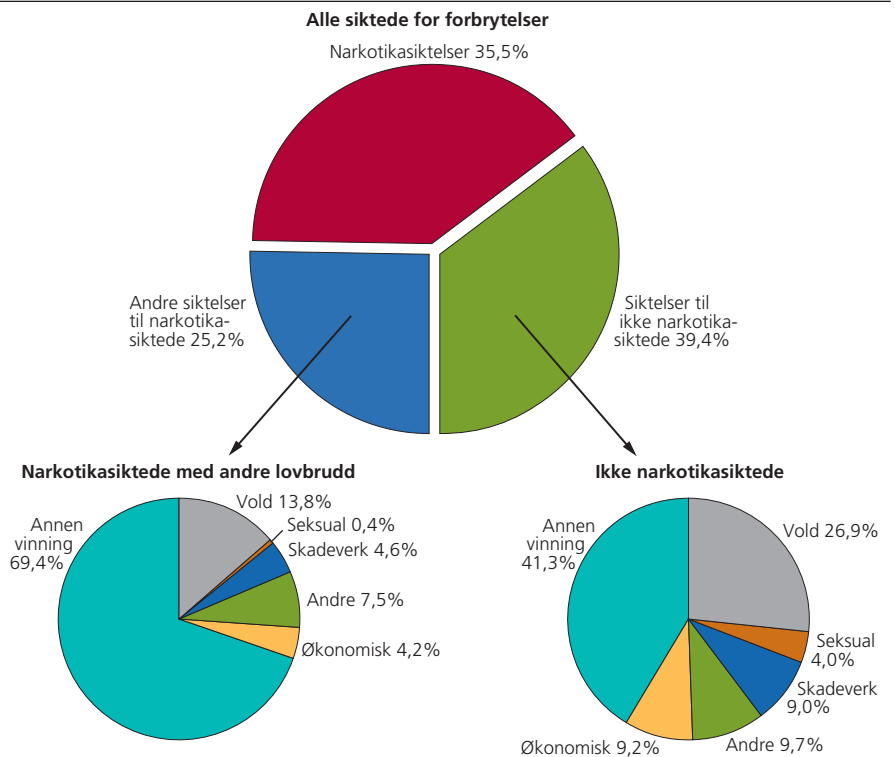
Alle lovbrudd er ikke anmeldt og oppklart

I de siste årene har antallet anmeldte og etterforskede grove tyverier sunket kraftig, og i 2005 var omfanget av etterforskede vinningsforbrytelser det laveste på mer enn 20 år. Denne lovbruddsgruppen dominerer imidlertid fremdeles kriminalitetsbildet i Norge i dag, og utgjorde 63 prosent av alle ferdig etterforskede forbrytelser i 2005. Hvem er det som begår alle disse tyveriene? Og hva vet vi egentlig om hvem som begår biltyverier og andre tyverier i butikker, bedrifter, hus og hjem?

En relativt stor andel av vinningsforbrytelsene og mange av de mest alvorlige av andre typer forbrytelser blir anmeldt til eller av politiet i Norge (Levekårsundersøkelsene og Olaussen 2006). I tillegg vil en straffeforfølgelse ofte inneholde strenge krav til bevis før en person blir registrert i straffesaksregisteret som lovbryter i en ferdig etterforsket sak. Ut fra disse to forholdene er kriminalstatistikkene gode empiriske kilder til å beskrive noen former for forbrytelser og enkelte grupper av gjerningspersoner. På grunn av ulik registrering av anmeldelser og forskjeller i oppklaringsprosent er det imidlertid svært varierende hvor dekkende statistikkene er for mange andre typer lovbrudd og lovbrytere (jamfør Olaussen 2004). For eksempel ble kun 18 prosent av alle vinningsforbrytelsene oppklart i 2005. Når vi ser på de siktede, er det svært viktig å ha oppklaringsprosenten i minnet, og alltid ta forbehold om at vi *ikke* vet hvem som har begått de 82 prosent *uopklarte* vinningsforbrytelsene.

Figur 5. Siktelsler for forbrytelser, etter type siktede og forbrytelsesgruppe. 2005. Prosent

Kilde: Etterforskede lovbrudd, Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Disse forbeholdene må da også tas for de detaljerte typene av lovbrudd: For grovt tyveri hadde politiet kun funnet ut hvem som hadde begått 11 prosent av de anmeldte tilfellene (se tabell 4). Noe større andel av de simple tyverier (13 prosent), biltyverier (24 prosent) og ran (30 prosent) blir oppklart, men tyverier har generelt sett en langt lavere oppklaring enn andre forbrytelser. Hvem som ender opp i de ulike statistikkene over gjerningspersoner, er med andre ord avhengig av hva som anmeldes – og prioriteringer og rammer til de ulike delene av rettssystemet.

Mer enn halvparten av alle oppklarte tyverier

I løpet av 2005 resulterte etterforskningen av de 177 400 vinningsforbrytelsene i 35 500 siktelsler mot personer. Vinningsforbrytelsene er den av de andre forbrytelsesgruppene som er klart mest preget av de narkotikasiktede: 52 prosent av alle siktelsene for tyverier og andre vinningsforbrytelser var mot personer som også ble siktet for narkotikalovbrudd i det samme året (se tabell 3).

Av de ulike typene vinningsforbrytelser fikk de narkotikasiktede flest siktelsler for simpelt tyveri (5 600), grovt tyveri (4 500), heleri (3 400) og brukstyveri av motorkjøretøy (2 500). De narkotikasiktede har mer enn halvparten av alle siktelsene for alle disse typene av tyverier, og står også bak 29 prosent av de 11 900 siktelsene for naskeriforseelser. Det er imidlertid to av disse typene vinningsforbrytelser som domineres mest av de narkotikasiktede: 71 prosent av siktelsene for biltyveri, og 72 prosent av siktelsene for heleri, var gitt til narkotikasiktede (se tabell 4).

Det er sannsynlig at en relativt liten del av alle helerier blir anmeldt, men når det først skjer, blir hele 80 prosent oppklart. Vi kan med andre ord si at heleri, ut fra politiets kjennskap til omsetting av tyvegods, er en lovbruddstype som i stor grad er forbundet med grupper av personer som også har befatning med ulovlige rusmidler. Vi kan til en viss grad si det samme om biltyverier, men må da ta to klare forbehold: Vi vet ikke hvem som begikk de 76 prosent uoppklarte biltyveriene – og de fleste siktede biltyvene under 18 år hadde ikke blitt siktet for narkotikaforbrytelse i det samme året.

For de fleste typer av vinningslovbrudd er det slik at de narkotikasiktedes andel av siktelsene øker med alderen til de siktede, og er størst for dem som er i slutten av 20-åra og opp til 40-åra. Kun hver femte helerisiktelse til dem som er i aldersgruppen 25-39 år, er gitt til personer som ikke var narkotikasiktet i 2005. For brukstyveri av bil er bildet noenlunde tilsvarende, da de narkotikasiktede hadde åtte av ti siktelser i aldersgruppen 25-49 år.

Hva så med tyveriene og innbruddene i våre hjem? Drøyt 15 prosent av alle grove tyverier fra leiligheter, bolighus og hytter blir oppklart. Når tyveriene omfatter mindre verdier, og skjer uten en forsering av låste hindringer (simpelt tyveri), er oppklaringsprosenten noe lavere. Hvis tyveriet skjer fra områdene rundt hjemmet – for eksempel fra garasjer, oppgang loft eller kjeller – er det enda mindre sannsynlig at en gjerningsperson blir tatt (se tabell 4). Hvis vi likevel ser på hvem som blir tatt for tyveriene i hus og hjem, har de narkotikasiktede mer enn halvparten av også disse siktelsene.

Ran er en annen lovbruddstype hvor de narkotikasiktede utgjorde halvparten av alle siktelsene. Antallet ranssiktelser er relativt få i 2005, men sammenliknet med andre typer vinningsforbrytelser dominerer de narkotikasiktede i større grad de noe yngre aldersgruppene: Hele 70 prosent av alle siktelser mot ranere i 20-åra var mot personer som også var siktet for narkotikalovbrudd. Mer enn halvparten av alle siktelsene mot ranere under 18 år, de som forbindes til de mye medieomtalte «barneranerne», var imidlertid ikke narkotikasiktet i 2005.

En av fire siktelser for voldskriminalitet

Vi vet fra levekårsundersøkelsene (LKU) at vold og trusler blir anmeldt langt sjeldnere enn tyveri og skadeverk. Av alle tilfeller av vold og trusler som kartlegges i LKU, oppgir ofrene at 15 prosent er anmeldt. LKU gir grunnlag for å anta at de fleste mindre grove tilfellene av trusler og fysisk vold ikke ender opp i de registerbaserte kriminalstatistikkene. Det er imidlertid grunn til å tro at en langt større andel av den grovste volden blir registrert i politiets straffesaksregister – og fulgt opp med en etterforskning med tanke på straffefølgelse av en eller flere gjerningspersoner. Spørsmålet om voldsutøveren var ruspåvirket vil da være aktuelt, og kunne medføre siktelser for narkotikalovbrudd.

I 2005 ble 25 500 voldsforbrytelser ferdig etterforsket, hvorav 59 prosent ble oppklart – og resulterte i mer enn 14 800 siktelser. En firedel av disse siktelsene var gitt til personer som også var narkotikasiktet i det samme året. De narkotikasiktedes andel av alle siktelser varierer imidlertid en del når vi ser på de ulike typene av voldsforbrytelser.

Av de nesten 3 500 siktelser for trusler i 2005 var 35 prosent mot narkotikasiktede. Av de ulike typene av fysisk vold har de narkotikasiktede fått flest

siktelser for den minst alvorlige typen – legemsfornærmelser. Dette er imidlertid også den mest vanlige voldsforbrytelsen blant andre siktede, og de nesten 1 500 siktelsene til de narkotikasiktede utgjorde mindre enn hver femte siktelse for legemsfornærmelser.

De narkotikasiktede er i noe større grad en del av de grovere voldsforbrytelsene, hvor de hadde 25 prosent av alle siktelsene for legemsbeskadigelse. Vold mot offentlig tjenestemann, som i to tredeler av alle anmeldte tilfeller er en polititjenestemann, er det voldslovbruddet som har høyest andel narkotikasiktede: Av de i overkant av 900 siktelsene var 39 prosent mot personer som også ble siktet for minst en narkotikaforbrytelse i det samme året (se tabell 5 bakerst i artikkelen).

Det forekommer ikke mange tilfeller av den aller grovste volden i Norge; det var registrert til sammen 121 siktelser for grov legemsbeskadigelse, drapsforsøk og drap i løpet av 2005. Av disse var 33 siktelser (27 prosent) gitt til narkotikasiktede. Drapsstatistikken til Kripos (2007) viser at halvparten av alle gjerningspersonene de siste ti årene var under påvirkning av ett eller flere rusmidler, hvorav halvparten av disse igjen var påvirket av medikamenter og/eller narkotika. Om ikke antallet er høyt, og andelen derfor blir noe statistisk tilfeldige, viser disse to kildene at noe av den aller grovste volden skjer blant personer som har befattning med ulovlige rusmidler.

De narkotikasiktede står bak en relativt høy andel av voldsiktelsene til dem som er i alderen 18-29 år, blant annet en femdel av alle siktelsene for legemskenkelse, om lag 30 prosent av siktelsene for legemsbeskadigelse og nesten halvparten av alle siktelsene for trusler. Kun 10 prosent av alle siktelser for voldskriminalitet er gitt til kvinner. Det er også slik at de narkotikasiktede kvinnene står bak en mindre andel (17 prosent) av kvinners voldsiktelser enn det de narkotikasiktede gjør blant menn (26 prosent, se tabell 3 og 5).

Vi vet noe mer ...

Statistikkene over de «rene» narkotikasiktede, narkotikasiktede som også er tatt for andre lovbrudd, og de siktede uten narkotikasiktelsener i 2005 – har gitt oss en del nye opplysninger og hovedtall om hvem som blir tatt for hvilke oppklarte lovbrudd i løpet av ett år i Norge:

Vi har sett at mindre enn to tredeler av alle narkotikasiktede blir synliggjort i den årlige statistikken over siktede personer etter hovedlovbrudd. 43 prosent av alle siktede for forbrytelser i 2005 var siktet for minst ett narkotikalovbrudd, og nesten halvparten av disse var ikke tatt for andre typer lovbrudd i løpet av dette året. 61 prosent av alle siktelser for forbrytelser var gitt til de narkotikasiktede, og narkotikasiktelsene er 58 prosent av disse.

De narkotikasiktede som også er tatt for andre typer lovbrudd, sto bak to tredeler av alle narkotikasiktelsene, og blir i stor grad skjult i de årlige kriminalstatistikkene. Ser vi bort fra narkotikalovbruddene, hadde denne gruppen mottatt 39 prosent av alle siktelsene for andre forbrytelser, og lovbruddssammensetningen deres er i langt større grad dominert av vinningskriminalitet enn det vi finner blant dem som ikke var narkotikasiktet i 2005. De narkotikasiktede, og da spesielt unge voksne menn, utgjør en relativt stor andel av gjerningspersonene til mange typer forbrytelser og forseelser. Særlig høye andeler finner vi blant siktelsene for heleri og de fleste former for tyveri, men også til en viss grad blant vold og trusler.

... men ikke nok

Det å være narkotikasiktet innebærer ikke nødvendigvis at man har en omfattende befatning med, eller misbruk av, rus. Til det er befatningen og bruken av rusmidler for mangfoldig. Det er sannsynligvis også slik at tungt rusmisbruk er en del av hverdagen for noen av de siktede som ikke var narkotikasiktet i 2005. Alle som lever i en hverdag preget av rusmisbruk, blir ikke tatt for narkotikalovbrudd hvert eneste år. Andre studier av siktelsene viser at 5 prosent, eller 8 prosent av menn og 3 prosent av kvinner, ble siktet for minst ett narkotikalovbrudd før de fylte 23 år (fødselskullet 1982, i perioden 1992-2004) – og at det over en lang tidsperiode er en relativt liten gruppe som begår en svært stor andel av alle de oppklarte forbrytelsene (Skarøhamar 2005 og 2007). De få som begår svært mange lovbrudd, vil da kunne tilføre et uforholdsmessig stort omfang av siktelsene til en større gruppe i statistikken – for eksempel «de narkotikasiktede».

Vi har i denne omgang ikke publisert statistikk som viser hvor stor betydning de få med svært mange lovbrudd har å si for ulike grupperinger av de siktede i ett enkelt år. Vi har heller ikke kartlagt andre undergrupper blant de narkotikasiktede, for eksempel hvem som er siktet for eget bruk av narkotika – og da spesielt de som er siktet for å være beruset av ulovlige rusmidler samtidig som de har begått andre lovbrudd. Blant annet ut fra disse forhold kan de her anvendte kategoriseringene av de siktede og deres siktelsene i 2005 være diskutabile. Antakelig kan statistikkene videreutvikles til å bli enda mer dekkende beskrivelser av de ulike grupper av lovbrøyttere og lovbrudd som politiet er i kontakt med, slik at «de narkotikasiktede» i større grad blir differensiert i grupper av mennesker med reelle forskjeller i livssituasjon, bruk av rusmidler og kriminalitet.

Rus og lovbrudd

I den narkotikapolitiske debatten er det mange relevante sider ved misbruk av rus i Norge, og dets sammenheng med egne og andres lovbrudd, som ikke er synliggjort i denne artikkelen (jamfør blant andre SIRUS, Friestad og Hansen 2004, Skarøhamar 2007). Vår avdekking av det totale omfanget av narkotikasiktede og deres registrerte lovbrudd kan likevel bli brukt som grunnlag for ulike syn og tiltak av drastisk betydning for mange mennesker med rusproblemer: Noen vil kanskje mene at de mange narkotikalovbrøytterne og deres lovbrudd i kriminalstatistikken bekrefter narkotikabrukens anti-sosiale virkninger, og derfor gir grunnlag for en enda tettere strafferettslig oppfølging. Andre vil kanskje mene at disse tallene viser at den strafferettslige forfølgelsen er feilslått, og at det er andre sosiale tiltak som bør brukes for

å redusere narkotikaens omfattende plass i dagens norske kriminalitetsbilde (jamfør Christie og Bruun 2003).

Før man inntar et standpunkt i denne debatten, bør man være klar over hva statistikkene over siktelser egentlig inneholder. Ut fra et kriminalstatistisk syn er det viktig å understreke at store mørketall og manglende oppklaring av mange typer lovbrudd har mye å si for de tallene som er presentert her. Hva og hvem som oppdages, kontrolleres, anmeldes, registreres, etterforskes og straffefølges, varierer mye for de ulike typene lovbrudd. Det er alltid en lovbrøyer bak et lovbrudd, men politiets arbeid er i mange tilfeller helt avgjørende for hva og hvem som til slutt ender opp i kriminalstatistikken.

Det kan også være viktig å understreke at mange typer lovbrudd *ikke* er dominert av dem vi her har kategorisert som de narkotikasiktede: Det er lovbrøyer som ikke er tatt for narkotikalovbrudd i 2005 som har flertallet, hele 61 prosent, av alle siktelsene for alle andre forbrytelser – når vi ser bort fra narkotikalovbruddene. Vi har blant annet sett at narkotikalovbrudd utgjør en beskjeden andel av lovbruddene til de yngste ungdommene, selv om en betydelig del av deres lovbrudd er knyttet til bruk av andre rusmidler. Vi har også sett at tre firedeler av alle siktelsene i de oppklarte voldsforbrytelser ikke er gitt til narkotikasiktede. Drapsstatistikken til Kripos sier at like mange gjerningspersoner er påvirket av alkohol som av andre rusmidler. Selv om narkotika ser ut til å ha en noe større rolle for den mest alvorlige volden, kan vi i det minste si at voldskriminalitet ikke er dominert av narkotikamisbrukere. De tre siste levekårsundersøkelsene om utsatthet for vold og trusler tilsier at om lag halvparten av alle tilfeller er begått av berusede personer. Det virker da sannsynlig at alkohol, oftere enn andre rusmidler, ligger bak denne statistikken. Skal vi videreutvikle vår kunnskap og forståelse av sammenhengen mellom rus og lovbrudd, kan det ut fra disse statistikkene se ut til være fruktbart å inkludere alle typer rusmidler – enten de er lovlige eller ulovlige.

Referanser:

- Anmeldte lovbrudd, Statistisk sentralbyrå, <http://www.ssb.no/kriminalitet/lovbrudda/>.
- BRÅ (2007): *Narkotikastatistik 2006. Personer lagfårda för narkotikabrott*, Brottförebyggande rådet.
- Christie, Nils og Bruun, Kjetil (2003): *Den gode fiende*, 3. utgave, Universitetsforlaget.
- Etterforskede lovbrudd, Statistisk sentralbyrå, <http://www.ssb.no/kriminalitet/lovbrudd/>.
- Fengslinger, Statistisk sentralbyrå, <http://www.ssb.no/kriminalitet/fengsling/>.
- Friestad, Christine og Hansen, Inger Lise Skog (2004): *Sammensatte levekårsproblemer blant innsatte i norske fengsler, Samfunnsspeilet 5*, 2004, Statistisk sentralbyrå.
- Kripos (2007): *Drapsstatistikk 1997-2006. 33 personer drept i 2006*, Kripos, <http://www.politiet.no>.
- Levekårsundersøkelsene om utsatthet og uro for lovbrudd, Statistisk sentralbyrå, <http://www.ssb.no/kriminalitet/vold/>.
- Olaussen, Leif Petter (2006): *Politianmeldelse – Handlingers alvorlighet og sosial avstand, Nordisk tidsskrift for kriminalvitenskap, nr. 3 2006*.
- Olaussen, Leif Petter (2004): *Oppklaringsprosenten – en indikator på hva? Lov og rett, nr. 7-8, 2004*.
- SIRUS, Statens institutt for rusmiddelforskning, <http://www.sirus.no/> og RusStat: <http://statistikk.sirus.no/sirus/>.
- Skarðhamar, Torbjørn (2007): «Oppvekstkår og registrert kriminalitet», i: Normann, Tor Morten (red.): *Ungdoms levekår*, Statistiske analyser 93, Statistisk sentralbyrå.
- Skarðhamar, Torbjørn (2005): *Lovbruddskarrierer og levekår, En analyse av fødselskullet 1977*, Rapporter 2005/9, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/emner/03/05/rapp_200509/.
- Stene, Reid J. og Thorsen, Lotte Rustad (2007): «Ungdomskriminalitet og straff i endring», i: Normann, Tor Morten (red.): *Ungdoms levekår*, Statistiske analyser 93, Statistisk sentralbyrå.
- Stene, Reid J. (2007): *Ung, utsatt og tatt – men eldre enn før, Samfunnsspeilet 5-6, 2007*, Statistisk sentralbyrå, <http://www.ssb.no/samfunnsspeilet/utg/200705/13/art-2007-12-12-01.htm>.
- Straffereaksjoner, Statistisk sentralbyrå, <http://www.ssb.no/kriminalitet/straff/>.

Tabell 3. Siktelser for forbrytelser, etter forbrytelsesgruppe, type siktede, kjønn og alder. 2005. Antall

	Forbrytelse, i alt ¹	Narkotika- forbrytelse	Økonomisk forbrytelse	Annen vinnings- forbrytelse	Volds- forbrytelse	Seksual- forbrytelse	Skadeverk, forbrytelse	Annen forbrytelse (inkl. miljø)
I alt¹	105 307	37 349	4 933	35 509	14 832	1 770	4 937	5 977
Ikke narkotikasiktede	41 450	-	3 814	17 103	11 164	1 656	3 711	4 002
Narkotikasiktede	63 857	37 349	1 119	18 406	3 668	114	1 226	1 975
Kjønn								
Menn	92 430	32 092	4 463	31 015	13 399	1 732	4 507	5 222
Ikke narkotikasiktede	36 394	-	3 466	14 615	9 975	1 620	3 343	3 375
Narkotikasiktede	56 036	32 092	997	16 400	3 424	112	1 164	1 847
Kvinner	12 877	5 257	470	4 494	1 433	38	430	755
Ikke narkotikasiktede	5 056	-	348	2 488	1 189	36	368	627
Narkotikasiktede	7 821	5 257	122	2 006	244	2	62	128
Alder								
05-14 år	2 793	110	5	1 084	600	76	848	70
Ikke narkotikasiktede	2 553	-	5	995	575	72	837	69
Narkotikasiktedes	240	110	-	89	25	4	11	1
15-17 år	8 276	2 038	71	2 922	1 857	153	903	332
Ikke narkotikasiktede	4 892	-	56	2 147	1 488	143	794	264
Narkotikasiktede	3 384	2 038	15	775	369	10	109	68
18-20 år	14 259	5 650	290	4 398	2 368	157	850	546
Ikke narkotikasiktede	5 197	-	234	2 266	1 646	146	544	361
Narkotikasiktede	9 062	5 650	56	2 132	722	11	306	185
21-24 år	17 825	7 903	522	5 241	2 326	226	764	843
Ikke narkotikasiktede	5 244	-	309	2 219	1 582	198	488	448
Narkotikasiktede	12 581	7 903	213	3 022	744	28	276	395
25-29 år	17 066	6 788	762	6 032	1 895	225	470	894
Ikke narkotikasiktede	5 253	-	543	2 481	1 257	205	269	498
Narkotikasiktede	11 813	6 788	219	3 551	638	20	201	396
30-39 år	28 155	9 978	1 598	10 627	3 116	465	628	1 743
Ikke narkotikasiktede	9 410	-	1 186	3 997	2 301	438	378	1 110
Narkotikasiktede	18 745	9 978	412	6 630	815	27	250	633
40-49 år	12 576	4 225	1 125	3 776	1 838	247	343	1 022
Ikke narkotikasiktede	5 460	-	957	1 735	1 513	238	278	739
Narkotikasiktede	7 116	4 225	168	2 041	325	9	65	283
50-59 år	3 764	611	477	1 380	675	124	102	395
Ikke narkotikasiktede	2 909	-	448	1 215	647	123	94	382
Narkotikasiktede	855	611	29	165	28	1	8	13

¹ Inneholder 587 siktelser til personer 60 år og eldre og 6 med uoppgitt alder, hvorav henholdsvis 60 og 1 siktelser til narkotikasiktede.

Kilde: Etterforskede lovbrudd, Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4. Siktelser, etter kjønn, alder, oppklaringsprosent og utvalgte typer lovbrudd. 2005. Prosentandel til narkotikasiktede og antall

	I alt ¹	Kjønn		Alder. År								Antall siktelser (N)	Oppklaringsprosent
		Menn	Kvinner	05-14	15-17	18-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-59		
Alle typer lovbrudd	42	43	37	5	27	45	53	53	50	36	10	200 583	49,0
Forbrytelser	61	61	61	9	41	64	71	69	67	57	23	105 307	35,4
Forbrytelse mot straffeloven	53	54	50	6	29	52	62	62	62	52	20	81 668	29,9
Tyveri	54	55	44	8	26	50	59	59	66	56	34	23 379	12,7
Simpelt tyveri ²	50	52	40	7	19	44	56	58	61	51	22	11 291	12,9
Fra bedrift, kontor og lager	51	50	57	14	15	47	58	51	56	46	27	664	16,8
Fra butikk	45	50	34	1	12	47	55	51	52	41	15	3 440	60,4
Fra leilighet, bolighus og hytte	56	57	53	15	26	54	66	68	63	61	33	916	14,2
Fra oppgang, loft, kjeller, garasje og uthus	64	63	76	-	18	63	62	76	83	74	67	323	12,1
Fra offentlig bygning og institusjon	35	37	26	11	14	42	36	55	51	48	50	470	12,8
Fra befordringsmiddel	58	57	75	19	21	44	55	70	73	78	22	1 101	10,9
Fra garderobe	28	34	18	13	17	45	75	53	60	75	-	212	7,0
Sykkeltyveri	60	60	71	-	10	52	81	80	78	65	67	389	2,7
Annet simpelt tyveri	50	51	46	6	24	37	53	60	65	50	23	3 617	11,9
Grovt tyveri	54	54	54	9	30	51	58	52	65	59	64	8 381	10,6
Fra forretning, bedrift, kontor og lager	59	59	65	6	32	58	59	55	74	68	81	1 998	17,3
Fra leilighet, bolighus og hytte	47	47	55	11	42	51	61	36	53	46	92	1 917	15,4
Fra oppgang, loft, kjeller, garasje og uthus	71	71	65	-	29	56	89	72	75	76	75	296	6,5
Fra offentlig bygning og institusjon	52	52	55	9	23	68	61	61	79	92	50	459	16,9
Fra befordringsmiddel	56	56	56	32	14	41	58	59	67	75	40	1 554	7,0
Annet grovt tyveri	50	51	47	8	26	49	52	56	61	53	39	2 157	8,8
Brukstyveri av motorkjøretøy ³	66	67	61	10	31	64	71	80	79	77	56	3 707	19,5
Bil	71	72	59	16	40	65	73	79	79	80	56	2 926	23,8
Annet, brukstyveri av motorkjøretøy	45	45	69	9	15	59	62	83	72	58	-	653	11,2
Utpressing og ran	51	51	49	6	49	44	61	61	54	39	25	722	30,3
Ran	56	55	67	7	47	52	70	67	53	58	33	445	29,5
Grovt ran	41	41	44	-	50	32	33	63	55	23	-	223	31,8
Heleri og etterfølgende bistand	69	69	69	6	29	62	68	75	76	68	58	5 582	77,4
Heleri	72	72	71	4	29	64	71	79	78	71	52	4 699	80,3
Grovt heleri	59	57	71	-	-	100	55	49	57	68	79	274	79,6
Annet, heleri og etterfølgende bistand	56	56	56	14	29	43	49	61	70	48	50	609	60,6
Forseelser	22	23	15	1	11	21	30	32	30	18	3	95 276	81,2
Forseelse mot straffeloven	30	34	16	1	12	33	41	47	42	29	7	23 712	74,6
Naskeri	29	39	16	1	8	40	48	50	44	31	8	11 921	87,8

¹ Inneholder 4 473 siktelser til personer 60 år og eldre og 9 siktelser med uoppgitt alder, hvorav henholdsvis 65 og 1 siktelser til narkotikasiktede.

² 159 siktelser for simpelt tyveri «fra kafé og restaurant», hvorav 45 prosent til narkotikasiktede (oppklaringsprosent = 2,9).

³ Inneholder 128 siktelser for brukstyveri av «motorsykkel», hvorav 69 prosent til narkotikasiktede (oppklaringsprosent = 11,2).

Kilde: Etterforskede lovbrudd, Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5. Siktelser, etter kjønn, alder, oppklaringsprosent og utvalgte typer voldslovbrudd. 2005. Prosentandel til narkotikasiktede og antall

	I alt ¹	Kjønn		Alder. År								Antall siktelser (N)	Oppklaringsprosent
		Menn	Kvinner	05-14	15-17	18-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-59		
Vold mot offentlig tjenestemann	39	41	28	14	34	42	55	41	37	30	13	914	92,6
Forbrytelse mot den personlige frihet	34	35	24	6	32	45	46	50	35	26	5	3 657	48,9
Trusler	35	35	24	5	32	44	47	50	35	27	4	3 463	49,0
Forbrytelse mot liv, legeme og helbred	20	21	14	3	17	26	25	26	21	12	3	10 199	62,0
Legemsfornærmelse	19	19	13	4	16	25	25	25	20	11	4	7 785	62,6
Legemsbeskadigelse	25	25	22	2	20	30	27	31	25	14	2	2 165	59,5

¹ Inneholder 155 siktelser til personer 60 år og eldre og 1 siktelse med uoppgitt alder, hvorav henholdsvis 1 og null siktelser til narkotikasiktede.

Kilde: Etterforskede lovbrudd, Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.